

«Погляд на Астурью»

Аляксандра Галынскага

Сярод айчынных падарожнікаў XIX ст. Аляксандр Галынскі вылучаецца тым, што, вандруючы па розных краінах і кантынентах, ён выявіў цікавасць і да паўночнай часткі Іспаніі.

На свет будучы вандроўнік прыйшоў у 1816 г. у Крычаве. Як удзельнік лістападаўскага паўстання 1830 – 1831 гг. вымушаны быў пакінуць родны край. За мяжой ён шмат падарожнічаў не толькі па Еўропе, але і Блізкім Усходзе (наведваў Егіпет), Паўночнай і Паўднёвай Амерыцы, у выніку чаго пабачылі свет іх апісанні. Так, у 1843 г. першыню на французскай мове быў апублікаваны яго «Погляд на Астурью».

Трапіўшы ў гэтую правінцыю на поўначы Іспаніі праз цэнтральную частку краіны, Аляксандр Вікенцьевіч звярнуў увагу на кантраст прыродна-кліматычных умоваў у суседніх рэгіёнах. Згодна з яго запісамі, пераадолеўшы перавал Пахарэс, падарожнік, які колькі хвілінаў таму пакутаваў ад спекі ў Кастыліі, ступіўшы на астурыйскую зямлю, сустрэўся тут з халадамі і залевамі. Паводле назіранняў аўтара, характэрнае для поўначы Іспаніі цёплае надвор'е стварае прыдатныя ўмовы для буйня раслінаў, а частыя ападкі не даюць перасохнуць тутэйшым вадаёмам.

Пад час свайго падарожжа А. Галынскі заўважыў, што мясцовыя жыхары карыстаюцца чыстай кастыльскай мовай. Гэта дало яму падставы выказаць меркаванне, згодна з якім сярод продкаў астурыйцаў былі калі не сябры Сіда, то рыцары Пелайа.

З тэксту вынікае, што А. Галынскі быў уражаны маляўнічай прыродай гэтага краю, дзе суровыя горныя краявіды злагоджваліся ўпарадкаванымі раўнінамі.

Сярод гарадоў і мясцінаў, у якія А. Галынскі трапіў пад час падарожжа па Астур'і, ён згадвае яе сталіцу Аўеда. Яна, паводле яго назіранняў, вы-

глядае як вялікі горад у значнай ступені дзякуючы катэдрам, што па вышыні пераўзыходзіць усе мясцовыя пабудовы. Аднак сталіца правінцыі не вельмі ўразіла А. Галынскага сваёй архітэктурай. Яго ўвагу прыцягнула толькі згаданая катэдра са змешчанымі ў ёй рэліквіямі. Наведваючы храм, аўтар «Погляду на Астурью», будучы чалавекам новага часу, з іроніяй паставіўся да святых і аповеду пра іх каноніка, які суправаджаў яго, чым выклікаў у святара нечаканую рэакцыю. У адказ на словы наведніка ён заўважыў, што насамрэч добра разумее суразмоўцу, у пацвярджэнне чаго выдаў шэраг эпіграмаў у вальтэр'янскім стылі на адрас рэлігіі і хрысціянскіх каштоўнасцяў. Гэты выпадак яскрава сведчыць аб тым, што ў другой палове XIX ст. у Іспаніі, хоць і пазней за іншыя краіны і, падаецца, у менш радыкальнай форме, але распачаўся перагляд стаўлення да рэлігійных традыцый.

Не засталіся па-за ўвагай падарожніка і гістарычныя мясціны, вартыя наведвання, сярод якіх згадвае знакамітую Кавадонгу, дзе кароль Пелайа здабыў перамогу ў бітве з арабамі. Па дарозе да яе А. Галынскі пабываў у невялікім мястэчку Нарэнія. Згодна з прыведзенай аўтарам «Погляду на Астурью» легендай, яго тут заснавалі швейцарскія краўцы, паколькі гэтыя мясціны, калі яны сюды трапілі, нагадалі ім родныя краявіды.

Закранаючы пытанне развіцця гаспадаркі ў тым рэгіёне, падарожнік адзначае, што ў эканамічным плане астурыйцы адстаюць ад баскаў, нягледзячы на ўрадлівасць мясцовых глебаў і багацце флоры. Паводле назіранняў А. Галынскага, тут багатыя ўраджаі каштанаў і арэхаў, якія сталі крыніцай экспарту для краю.

Акрамя таго, астурыйская зямля плодная на яблыкі, з якіх вырабляюць сідр не горшы за нармандскі. Таксама тут растуць цудоўныя персікі, грушы, слівы і дыні, а сярод збожжавых найлепшыя ўраджаі дае кукуруза.

У творы А. Галынскі прыводзіць апісанне свойскіх жывёлаў, сярод якіх вылучае валоў – незаменных памочнікаў сялянаў. Узгадваючы таксама коней, аслоў і мулаў, вандроўнік падкрэслівае, што яны сустракаюцца тут рэдка і ўсе здаюцца аднолькава малымі і хваляватымі, але затое яны добра адаптаваны да спекі.

З прадстаўленага аўтарам апісання знешнасці астурыйца можна даведацца, што ён высокага росту, вызначаецца дужасцю і зграбнасцю, мае разумны выраз твару. Яго характару ўласцівыя прадбачлівасць, працавітасць. У адрозненне ад кастыльца, які выяўляе свой іспанскі гонар праз фанабэрыстыя паводзіны, пагардлівую задзірыстасць, астурыец паказвае яго не-

пасрэдна праз словы і жэсты. Падкрэсліваючы цяжкі характар астур'і, А. Галынскі адзначае, што, падаючыся помсца, ён ператварае кій, які ніколі не выпускае з рук, у небяспечную зброю.

Адносна астурыйскіх жанчынаў вандроўнік зазначае, што яны маюць правільныя рысы твару, а іх фігура зграбная і высокая. На яго думку, цяжкая праца, што рана выпадае на жаночую долю, а таксама вільготны клімат, у якім ім даводзіцца жыць, надаюць ім тэмпераменту паўночную халоднасць.

«Погляд на Астурью» Аляксандра Галынскага, які, на жаль, да сённяшняга часу застаецца для беларускага чытача малавядомым творам падарожнай літаратуры XIX ст., цікавы тым, што ў ім аўтар, дзякуючы непасрэднаму знаёмству з правінцыяй на поўначы Іспаніі, не толькі дзеліцца сваім досведам ад сутыкнення з гістарычна-культурнымі, рэгіянальнымі асаблівасцямі гэтага краю, але і стварае яго запамінальны вобраз, прапушчаны праз прызму ўспрыняцця ўраджэнца беларускіх абшараў.

Алена ВАЛЬЧУК,
старшы навуковы супрацоўнік аддзела
ўзаемасувязяў літаратуры
Цэнтра даследаванняў
беларускай культуры, мовы
і літаратуры НАН Беларусі